

THEATRE ТЕАТАР

НА РАСКРШЋУ
AT THE CROSSROADS

ХРОНИКА №1 ФЕСТИВАЛА

уторак 6. септембар • 2022. година

5-12.9.2022.

ПОЗОРИШНИ ФЕСТИВАЛ БАЛКАНСКОГ КУЛТУРНОГ ПРОСТОРА | THEATRE FESTIVAL OF BALKAN CULTURAL SPACE

ОСЛОБОЂЕЊЕ СКОПЉА

Душан Јовановић

режија: Горчин Стојановић

режија: Горчин Стојановић

STANI JOVANOVIC

Представом "ОСЛОБОЂЕЊЕ СКОПЉА"
отворен је 3. Фестивал драме и позоришта "Театар на раскршћу"

АТМОСФЕРА СА ОТВАРАЊА

Драгана Сотировски
Градоначелница Ниша

Спасоје Ж. Миловановић
Директор нишког Народног позоришта

ОД ВАРДАРА ПА ДО ТРИГЛАВА У ХРАМУ КУЛТУРЕ

Градоначелница Ниша Драгана Сотировски је на отварању трећег фестивала „Театар на раскршћу“, истакла да јој је јако велико задовољство и велика част што и вечерас поздравља нишку позоришну публику.

„Овај наш фестивал траје трећу годину заредом и трајаће и те како, јер смо истрајни у томе да овај фестивал прогласимо фестивалом који је од значаја за наш град. Крајем ове године, када будемо усвајали буџет за 2023. годину, то ћемо и планирати, тако да од наредне године фестивал не треба да брине за финансијску подршку, још бољу него што је имао ове године.“

Додала је да јој је драго што смо се окупили у храму културе и што може у име свих Нишлија и у име домаћина да поздрави све љубитеље позоришне уметности који долазе из читавог региона.

„Ово јесте својеврсни отворени Балкан, дакле од Вардара па до Триглава и још мало шире.“

Нагласила је да јој је посебно драго што ће неки људи први пут гостовати у Нишу, видети наш град, упознати колеге у позоришту. „Још једном, нека вам је са срећом овај почетак, да наставимо сви заједно да се радујемо „Театру на раскршћу“, овом дивном позоришном фестивалу, да га негујемо и нека он расте, а ми нека будемо центар позоришног живота на Балкану.“, закључила је градоначелница Драгана Сотировски на отварању фестивала.

Директор нишког Народног позоришта и коселектор фестивала Спасоје Ж. Миловановић захвалио се свима који су део фестивала и истакао колико је важно да сви ти људи дају подршку фестивалу знајући колико је овај фестивал битан за читав регион.

„Прича о позоришту као најмањем заједничком садржаоцу је нешто што нас је покренуло да се овај фестивал одржава већ трећи пут. Свега овог не би било да немамо апсолутну подршку нашег оснивача, а то је град Ниш, као и нашег ресорног министарства, Министарства културе и информисања.“, рекао је директор нишког Народног позоришта на отварању фестивала.

Позвао је позоришну публику да погледа све представе које нам долазе из Србије, Хрватске, Босне и Херцеговине, Румуније и Северне Македоније.

Трећи фестивал „Театар на раскршћу“, је свечано отворио Радован Јокић, помоћник министарства за савремено стваралаштво у Министарству културе и информисања.

Јована Сџанковић

ИНТЕРВЈУ

Проф. др ВЛАТКО ИЛИЋ

СЕЛЕКТОР ФЕСТИВАЛА „ТЕАТАР НА РАСКРШЋУ„

УВЕК ПОГРЕШИМО УКОЛИКО ПУБЛИКУ ПОТЦЕНИМО

Селектор овогодишњег трећег издања позоришног фестивала балканског културног простора „Театар на раскршћу„ ванредни професор на Факултету драмских уметности, проф. др Влатко Илић истиче да су се у селекцији главног програма фестивала нашле естетски вредне, ауторске представе, из земаља у окружењу и Србије.

– Основни концепт фестивала је да окупи најбоље представе из земаља у окружењу, али и Србије. Питер Брук је записао да је позориште веома скупа ствар које захтева јавно време. У овом случају ви на неки начин позивате људе да одвоје сат, два, некада и више, и када сте у позицији селектора који бира представе, пазите да то буде вредно времена које публика издваја за гледање комада, каже селектор проф. др Влатко Илић.

Шта је заједничко представама које су се нашле у главном програму фестивала?

– Добра селекција увек има неки заједнички именитељ. Проистиче делом из тога каква је била продукција у сезони за нама. Међутим, мени су као селектору код избора представа увек занимљиве особене поетике аутора и ауторских тимова и то је део онога што чини представе фестивалским. То је и прилика за публику да види како редитељ поставља сцене или какве креације су остварили глумци. У том смислу ова селекција има неколико занимљивих наслова, од комада „Анђео уништења„ Елфриде Јелинек до хуманистичке поеме из касног средњег века „Орач и смрт„ која нам долази из Румуније до класичних представа као што је „Госпођица Јулија„ Стриндберга, а ту је и једна врло занимљива ауторска адаптација опуса Горана Стефановског, Браниславе Илић. Заиста мислим да је свих шест представа вредно пажње и времена и да иза њих стоје људи који озбиљно промишљају о позоришту.

Какве је трансформације доживело позориште у доба пандемије корона вируса, да ли се дошло до нових позоришних промишљања?

– Мало сам разочаран и мислим да није било нових позоришних промишљања, иако је било периода када позоришта нису радила и управо то је била прилика да се замислимо и поставимо питање

какво позориште ми желимо. Када зауставите поетички аутоматизам то је добра прилика да видите своју улогу у томе. Ја сам очекивао одређене преврате, пошто волим неоавангарду, волим смелост у позоришту, надао сам се да ће ова година донети много смелије и радикалније представе. Наравно, не говорим о овој селекцији, али пратим и друге фестивале као селектор и члан жирија и морам признати да је општи утисак да до великог преокрета није дошло. Нису све револуције тако нагле, али су темељите, па се надам да ће ова криза довести до системске промене, која ће се уочити и у позоришту.

Професор сте на Факултету драмских уметности, како нове генерације данас виде позориште?

– Изненађен сам јер код младих људи примећујем прагматичност, они практичније приступају стварима што им олакшава на један начин рад, али ме са друге стране то и плаши. Ја бих радије да се уметности не приступа са те практичне стране. Ипак, увек имате младе ауторе који се истичу. Прошлогодишња селекција „Театра на раскршћу„ је то показала, где је просек година ауторских тимова био испод 30 и где смо могли да видимо какво ће они позориште стварати у овим компликованим временима за све нас. Та селекција је мени била посебно занимљива и драга.

Каква су данас очекивања публике од позоришта?

– Моје искуство као позоришног ствараоца, педагога и селектора је да увек погрешимо уколико публику потценимо. По правилу, публика добро реагује на смелије искорак, чак и када нису најуспешнији јер је важно да нас помере, иако увек не доведу до великих уметничких дела. У поређењу са другим уметничким медијима, у визуелној уметности, и код нас и у региону, су уметници смелији да одговоре на сензибилитет једног тренутка. Ми живимо у веома драматичним временима, осим пандемије, ту су и глобални конфликти, имамо и најаву енергетске кризе, некако стрепња над судбином је одлика данашњег тренутка.

Миљана Николић

РЕЧ КРИТИКЕ

ОСЛОБОЂЕЊЕ СКОПЉА

Народно позориште у Лесковцу и
Народно позориште у Нишу

О РЕФЛЕКТОВАЊУ НЕПОСРЕДНЕ СТВАРНОСТИ

„Ослобођење Скопља” Душан Јовановић, режија Горчин Стојановић, корпдукција Народног позоришта у Лесковцу и народног позоришта у Нишу

Редитељ Горчин Стојановић у речи редитеља каже да је то комад о одрастању и пита се да ли је могуће „одрастати без иницијације насиљем, без ране спознаје о Злу?”

„Ослобођење Скопља” говори о рефлектовању непосредне стварности на наше животе и указује на динамику породичних односа која нас формира, однос који имамо према породичном систему, у зависности од улоге коју у њему имамо, често (мада не нужно и не без могућности

промене) диктира однос који имамо према животу.

Редитељ комад поставља пратећи структуру која је на граници сна и сећања - има логику сна и варљивост сећања.

Зорана, који одраста у рату чекајући, као сви ослобођење, Милош Цветковић игра јасно - дете које одраста и указује да одрастање дословно боли толико да се бол осећа јасно, као физичка.

Горчин Стојановић спретно отвара план личног и друштвеног контекста унутар којег се одвијају судбине јунака.

Сценографија и избор музике (Горчин Стојановић) амаркордовска је, урања нас у сећање које је колико год варљиво било неодвојиви део идентитета и тек га захваљујући сећању можемо редефинисати.

Костим (Марина Вукасовић Меденица) слика време и подцртава карактере јунака.

Размишљам о времену у којем смо у односу на време о којем Јовановић пише - време

Другог светског рата – смутно је, али је време у којем су се границе човека и света чиниле не крутим, него јасним.

Свет у којем живимо је својеврстан, а писала сам о томе у критици представе „Ibi the great” (објављене у недељнику Време 1616) коју је Урбан режирао у сомборском Народног позоришту, апсурд на стероидима - то је свет који је у представи Ослобођење Скопља - најављен.

Најаша Гвозденовић

РЕЧ КРИТИКЕ | ОСЛОБОЂЕЊЕ СКОПЉА

Народно позориште у Лесковцу и
Народно позориште у Нишу

ВЕЛИЧАНСТВЕНА ФРЕСКА БЕДНОГ ВРЕМЕНА

Славна представа „Ослобођење Скопља“, из 70-их и 80-их година, према тексту Душана Јовановића, прилично је разбуцала позоришну сцену не само у Југославији него може се рећи и у свету, из три разлога: прво зато што је тему тзв. народноослободилачке борбе у Југославији, тачније у Скопљу, приказала у реалним оквирима рата и свега што уз њега иде, без непотребних раздрљених прса, патоса и лакировке. Друго, тој социјалистичкој револуцији ова представа је поставила толико деликатних, да не кажемо неугодних питања, као ни једна пре ње у времену Тита и самоуправаљања. И коначно треће, то „Ослобођење Скопља“, режирао

је Љубиша Ристић, 'лош момак' у позоришту тога времена, који није само на позорници забадао прст у око тадашњој већ прилично окамењеној политичкој бирократији, него је комплетну режију лишио дотадашњег линеарног реализма и заменио га брзим флешевима изненадних догађаја, разбијањем јединства приче, времена и простора и тако је добио представу убитачног набоја, коју је публика гледала широм раширених очију и отворених уста. Данашње „Ослобођење Скопља“, нишког Народног позоришта, у копродукцији са позориштем из Лесковца, у режији Горчина Стојановића, које се објективно није могло хранити радијацијом Другог светског рата и забрањеним темама из доба социјализма, морало је понудити нека универзалнија питања у времену не мање турбулентном, 21. вијека. Мора се рећи да је у том осавремењивању теме нишка представа у значајној мери успела. Држећи се и даље формалних догађаја у

Скопљу 1944. за време бугарске окупације, ово „Ослобођење Скопља“, прилично успешно слика, онако из другог плана, русвај данашњег времена, са ратнохушкачким идеологијама, насиљем, братоубилачким ратовима и младима који расту усред тог ужаса. Може се рећи да је нишко „Ослобођење Скопља“, величанствено туробна фреска сиротињско бедног времена у којем данас живимо.

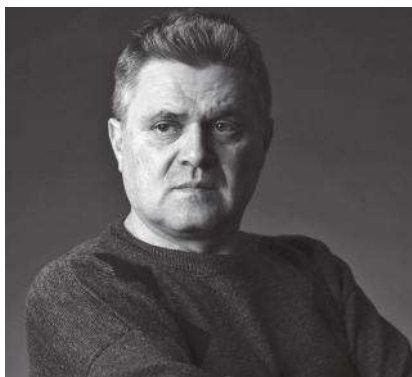
Бојан Муњин

РЕЧ КРИТИКЕ | ОСЛОБОЂЕЊЕ СКОПЉА

Народно позориште у Лесковцу и
Народно позориште у Нишу

ПО ЕМОТИВНОЈ ЛИНИЈИ

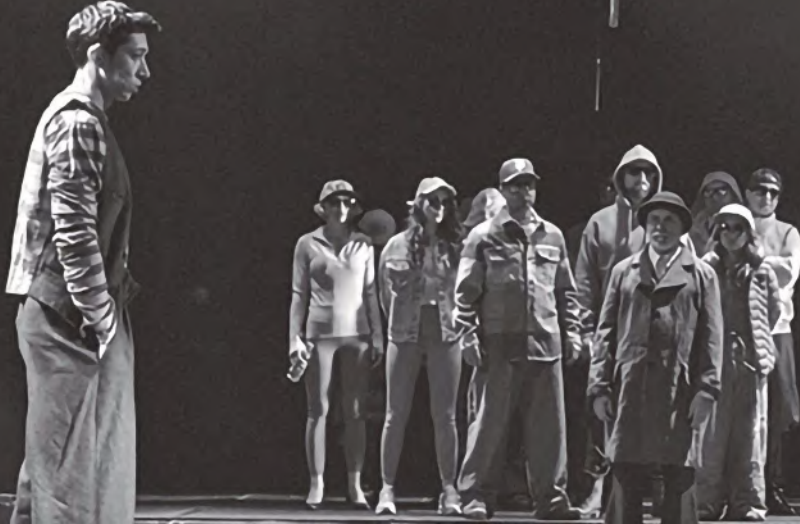
(О претстави „Ослобођење Скопља,“ по тексту Душана Јовановића у режији Гојлина Стојановића, у копродукцији Народног позоришта из Ниша и Народног позоришта из Лесковца. Гл. улоге: Милош Цветковић, Мина Цоцић, Александар Маринковић, Евџенија Станковић, Весна Јосићковић)

„Ослобођење Скопља,“ је један од ранијих и аутобиографских текстова Душана Јовановића који се бави девастацијом једне Скопске породице у вихору Другог светског рата. Он, као велики драматичар овим текстом врло храбро поставља питање о правом „ослобођењу,“ малих људи после свих терора, геноцида и социјалне беде које доноси рат средином двадесетог века. Горчин Стојановић гради претставу која се креће по рубу реализма, али која у својим дамарима ипак

носи један коментар о томе где се налази танка линија људске слободе. Наиме, сама подела претставе (деца играју и бугарске агенте) у којој децу играју одрасли глумци је ракурс који нам доноси једну благу дистанцу на време које са собом носи неизвесност, много смрти и много отуђења. Ова претстава је и дубоко емотивна. Мали Зоран није само сведок догађаја тих трауматских четрдесетих година дваесетог века, него се сви ти догађаји гњезде у његовом детињству као животно искуство које је дубоко упечатљиво. Сјајни Милош Цветковић главни лик доноси са великом сетом; он одиграва малог/младог Зорана на две линије: као младића који има рационални однос ка свим тим догађајима, а и као дечка кроз којег пролазе све те трауме, највише уплитање немачког официра у његовој породици. Смрт и терор је као црни облак надвиснут не само изнад његове породице, него и изнад целог Скопља које „ослобођено,“ од немачке окупације уствари је заочено у застрашујуће последице рата и то млади глумац Милош Цветковић одиграва са великом посвећеношћу и доследношћу.

Овде би споменуо и одличну ролу Александра Маринковића чији је активист Георгије, рекао бих највећа жртва тероризирања са стране окупатора, човек који остајући богаљ остаје као највећи живи споменик грозоморе рата и окупације. Овај глумац врло умешно пласира овај комплексни лик са изванредном координираношћу карактеристика тог компликованог лика Јовановићевог драмског дела. Свакако, визуелни аспект ове претставе импонира са једноставношћу и симболистичким третманом сцене и костима (Горчин Стојановић као сценограф и Марина Вукасовић Медениц као костимографа) који се такође крећу између реалистичке емотивне геме и коментара једне врло тужне историје Македоније. „Ослобођење Скопља,“ је претстава која плени својом емотивношћу, али и са једном дихотомијом коментара на једно време које је својом комплексношћу донело неизбрисиве ожиљке и на политичком и на социјалном плану.

Сашо Ојненовски

РЕЧ КРИТИКЕ | ОСЛОБОЂЕЊЕ СКОПЉА

Народно позориште у Лесковцу и
Народно позориште у Нишу

СЦЕНСКИ ОТЕЛОТВОРЕНА ПРИЧА О РАТУ

Отварање 3. Театра на раскршћу представом „Ослобођење Скопља“, Душана Јовановића, у режији Горчина Стојановића на добар начин је најавило оно што очекујемо у такмичарском дијелу Фестивала: представе са јаким ауторским печатом, комаде засноване на култним драмским текстовима или пак култним позоришним личностима и њиховом опусу, неконвенционални театар.

У представи коју смо синоћ гледали пратимо истргнута сјећања дјечака у завршници Другог свјетског рата и долазак ослободилаца у Скопље.

Сам текст Душана Јовановића који је у вријеме појављивања стекао статус значајног и „другачијег“, комада са

промијењеном драматуршком логиком, и данас дозвољава нове начине интерпретације и кореспондира са садашњим временом, које, на жалост, и на нашим просторима, није лишено ни рата ни страхова од нових ратова који нам се најављују и злокобно лебде изнад наших глава.

Преплићући сцене ратних дешавања са оним што су судбине дјечака Зорана, његове породице и вршњака, редитељ Горчин Стојановић успијева да сценски отелотвори причу о рату у чијем фокусу нису борци и револуционари већ његови невини свједоци и њихов лични доживљај свеприсутног зла.

Представа је лишена сувишних елемената и спољних ефеката, сценографски сведена и функционална те заједно са музиком као важним елементом (сценографију и избор музике потписује редитељ), доприноси потпуном огољавању ликова на сцени.

Милош Цветковић вјешто и суптилно обликује лик дјечака Зорана, истовремено показујући ту зачудност и невиност дјетета али и изнуђену помирљивост и прихватање суровости и зла у свим својим облицима, успијевајући да прикаже одрастање генерација које су формирале ратне страхоте.

„Ослобођење Скопља“, је и у редитељском читању Горчина Стојановића прича о било ком рату, слика зла које рађа и обликује своју дјецу, представа која оставља снажан утисак очајничког незнања и запитаности да ли у ствари стално живимо рат.

Зорана Краљ

РЕЧ КРИТИКЕ | ОСЛОБОЂЕЊЕ СКОПЉА

Народно позориште у Лесковцу и
Народно позориште у Нишу

ДИСКРЕТНО АНГАЖОВАНО, ЕМОТИВНО РАФИНИСАНО

(Душан Јовановић: Ослобођење Скопља, режија: Горчин Стојановић, Народно позориште Ниш)

Велики је историјски значај драме и представе „Ослобођење Скопља” Душана Јовановића у развоју наше савремене позоришне уметности. Означена је као један од најреволуционарнијих догађаја у југословенском позоришту, осамдесетих година чије су се различита редитељска читања нашла на сценама Београда, Загреба, Скопља, Сарајева, Љубљане и других градова. Уметничка вредност и сензационалност успеха ове представе била је истовремено и огроман стваралачки изазов и ризик за редитеља. Међутим, Горчин Стојановић је пре неколико сезона представом „Семпер идем” потврдио свој специфични редитељски приступ драмским делима чије су

теме одрастање, а мотиви дечји доживљај рата.

Сиже је сећање једанаестогодишњег дечака Зорана, о ратним ужасима у окупираном Скопљу током Другог светског рата, док се његов отац бори с партизанима против окупатора, а његова мајка започиње везу са немачким официром. Поетика Душана Јовановића, саздана од чудесног споја нежности, проткане фрагментима сећања на властито детињство, испуњена призорима округлости ратног метежа и револуционарних преокрета на југословенском тлу, у редитељском фокусу Горчина Стојановића, прочитана је откривалачки модерно. „Ослобођење Скопља”, Горчина Стојановића није више наглашено политичка драма, него породична драма, са елементима мелодраме, у коју се политика и рат као једна од најпогубнијих последица њеног утицаја, уплићу у живот и у тој промени контекста је велика вредност данашње, нишке изведбе. Њена ангажованост је дискретнија, сведенија, рационалнија, модерном гледаоцу много пријемчивија. И по форми и по начину третирања садржине ово је особена представа. Она је састављена од упечатљивих

слика, од којих свака на свој начин представља врхунац драме. Сlike не извиру једна из друге, већ свака делује као складна целина. Том утиску у целину складно увезаних фрагмената доприноси свакако и сценографија (аутор је редитељ) саздана из елемената чијим се различитим комбинацијама симболички значавају различити простори (авлија, зид, казамат, итсл.). Одабир музике (између осталих брижљиво бирани македонски фолклорни бисери), као и тонски и светлосни ефекти додатно динамизују и појачавају значење и драматичност призора. Глумачки ансамбл делује моћно и складно. Уз драмске уметнике суптилног и студиозног глумачком исказа, Александра Маринковића, Драгана Марјановића и Мирољуба Недовића, ту су и млади, посвећени и убедљиви Милош Цветковић и Мина Цоцић. И други глумци играју добро, отворено, природно, неко више, а понеко мање уверљиво. Све је у овој представи постигнуто с мером, уметнички достојно, емотивно рафинисано, да не одвуче у мелодраму.

Миливоје Млађеновић

СИНОЋ НА ФЕСТИВАЛУ

ПРЕДСТАВОМ „ОСЛОБОЂЕЊЕ СКОПЉА,, ПОЧЕО ЈЕ 3. ФЕСТИВАЛ ДРАМЕ И ПОЗОРИШТА „ТЕАТАР НА РАСКРШЋУ,,

Комад „Ослобођење Скопља,, је изведен 5. септембра на отварању 3. Фестивала драме и позоришта „Театар на раскршћу,,.

Представа је урађена по тексту Душана Јовановића, а у копродукцији Народног позоришта Ниш и Народног позоришта Лесковац. Режију, сценографију и избор музике потписује Горчин Стојановић.

Душан Јовановић
„ОСЛОБОЂЕЊЕ СКОПЉА,,
Копродукција: НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ НИШ
НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ ЛЕСКОВАЦ, Србија
Режија: Горчин Стојановић

Режија, сценографија и избор музике: Горчин Стојановић
Превод: Наташа Илић
Костимограф: Марина Вукасовић Меденица
Асистент костимографа: Катарина Павловић
Видео-радови: Стефан Красић
Лектор: Наташа Илић
Инспицијент: Слободан Илић
Суфлер: Вања Шуклета
Дизајн тона: Александар Стевановић
Дизајн светла: Дејан Цветковић
Организатор: Ивана Мадић

ИГРАЈУ:
Зоран.....МИЛОШ ЦВЕТКОВИЋ
Лица.....МИНА ЦОЦИЋ
Георгиј.....АЛЕКСАНДАР МАРИНКОВИЋ
Ленче.....ЕВГЕНИЈА СТАНКОВИЋ
Ана.....ВЕСНА ЈОСИПОВИЋ
Ваво.....ДРАГАН МАРЈАНОВИЋ
Тасин.....МИРОЉУБ НЕДОВИЋ
Крсте/Начелник.....ДАНИЛО ПЕТРОВИЋ
Господинов/Трајко.....СТЕФАН МЛАДЕНОВИЋ
Ристе/Стојчев.....МАРКО РАДОЈЕВИЋ, к. г.
Бале/Оскар.....МАРКО ПАВЛОВСКИ
Рената.....НАТАЛИЈА ЈОВИЋ, к. г.
Биба.....НАБА НЕДОВИЋ ТЕКИНДЕР
Доктор/Поп.....МИРОСЛАВ ЈОВИЋ
Немачки официр.....АЛЕКСАНДАР КРСТИЋ
Отац.....УРОШ МИЛОЈЕВИЋ

РЕЧ РЕДИТЕЉА

Ослобођење Скопља је комад о одрастању. Да ли је могуће одрастати без иницијације насиљем, без ране спознаје о Злу? Да ли је неопходно суочавање са тамном страном људске природе, још у детињству, не би ли се разумевао свет око себе? Шта је тачно слобода? Кад растемо, да ли се свет смањује или ми постајемо већи? Шта је смисао нашег постојања?

Љубав? А шта ако није? Ако је нема? Ако је не препознамо? Јесмо ли ми збиља деца својих родитеља, или својих прародитеља? Да ли је код нас свако друго поколење увек на жртвеном олтару настанка Новог? Је ли Ново боље од Старог? Је ли Старо боље од Новог?

Иде ли свет напред, назад или у свим правцима истовремено? Може ли један људски живот бити лишен искуства рата? Кад бих имао бар један одговор, не бих радио ову представу. Кад одговоре које мислим да имам не би изнова под сумњу ставило неопсредно, посредно, проживљено или сањано искуство, не бих се бавио театром. Душану Јовановићу дугујем ову представу, у име оног викенда на Чрном врху, оних ноћи у Драми СНГ-а, оних дана у Београду и

Бечу, оног последњег сусрета у Љубљани, оних размењених писама, оних смехова, пењања по врлетима, вечере код Мете, разговора о свему, па и позоришту. Нишком театру дугујем у име ћалетовог Воћног дана од пре четрдесет година, кад сам први пут био у Нишу и ушао у Народно позориште. Себи дугујем у име себе дванаестогодишњег, док на сарајевском МЕСС-у гледам прве изведбе Ослобођења – љубљанску, у режији Георгијевског, и скопску, у режији Унковског.

Хер Душан, надам се да те нисам изневерио.

Одано,
Г.С.

Режија: Бобо Јелчић

Драматург: Дина Вукелић
Сценограф: Здравка Ивандија Киригин
Костим: Здравка Ивандија Киригин и Ана Паулић

Асистент сценографа: Ана Паулић
Сарадници при реализацији идеје: Марко Маковичић и Јерко Марчић
Дизајнери светла: Игор Петровски, Томислав Сабљар
Дизајн тона: Дени Кључарић
Инспирација: Ена Суботић

ИГРАЈУ:

Наташа Дангубић, Ана Марас Хармандер, Маја Посавец, Марко Маковичић, Јерко Марчић, Карло Млинар, Озрен Опачић, Инес Бојанић (глас)
Представа траје 1 сат и 10 минута.

РЕЧ КРИТИКЕ

Апстрактна идеја среће и потраге за њом – понајприје колективне, као нације, али која се неминовно одвија кроз особно, дакле, кроз жртве на које пристају појединци – у представи Хрватски пут ка срећи добива неочекивано, јединствено и иновативно сатирично рухо, уобличено у неконвенционалну казалишну алегорију хрватског повијесног времеплова.

Лабаво се визуално ослањајући на бурлескну традицију није могућ филма, Јелчићев нови казалишни експеримент своју специфичну поетику гради на опонашању ритуалног кретања античкога кора и артикулацији кроз пантомиму, посуђујући притом елементе геова који подсећају на оне Марсела Марсоа (Marcel Marceau) и Жака Татија (Jacques Tati), без икакве звучне позадине.

У сат и десетак минута, Хрватски пут ка срећи гледатеља води на потпуно утишано путовање кроз вријеме, у представи препознатљиве Јелчићеве ауторске естетике усмјерене на испитивање сценских могућности умјетничког уобличавања специфичних интимних и друштвених проблема, неке врсте удруженог казалишног пропитивања нашега времена, овај пута кроз театарски чин састављен од фрагмената идентитетских точака хрватске повијести.

ВЕЧЕРАС НА ФЕСТИВАЛУ

Ауторски пројекат Бобе Јелчића

ХРВАТСКИ ПУТ КА СРЕЋИ

САТИРИЧКО КАЗАЛИШТЕ КЕРЕМПУХ, ЗАГРЕБ (Хрватска)

Притом редатељ од гледатеља захтијева пуну позорност активнога проматрача: остављајући свој глумачки ансамбл у тишини тек повремено прекиданој насумичним мумљањима, фрфљањима, шушкетањима и смијуљењима, фокус публике у потпуности усмјерава не на појединачне покрете или радњу већ на цјеловиту слику коју глумци стварају на сцени.

Оне дијалогске размјене које се до некле и артикулирају, а врло их је мало, такођер су фрагментирани на појединачне ријечи или фразе – баш као у стварном животу, док се бурлеска огледа у спајању гласа једнога глумца с тијелом другог у духовитим сценама кабаретски обликоване пантомиме.

У изнимном и кратком изравном глумачком солилоквију, представа саму себе дефинира као потрагу за одговором на питање што је срећа (?); је ли срећа нешто наше властито или је увјетована извана, те да ли је, у том смислу, срећа такођер политичко питање, будући да је особно увијек и политично (?). Обликујући свој нови комад као симболично путовање прошлости наших простора, чије основне габарите чини Аустро-Угарска монархија на једном крају временске црте те неовисна Хрватска на другом, Јелчић гради алегоријску пантомиму повијести. Притом он повијест наших простора дефинира као повијест ратовања и мушке доминације, односно, женске сублимације.

Крути статус кво патријархата перпетуира се кроз вријеме у понављајућим циклусима патње, одрицања и умирања, уз тек примјесу љубавне наклоности као обећања будуће среће. Мјесто догађаја увијек је једно те исто, као симболични подсјетник да се повијест понавља, и сведено на тек неколико квадрата позорнице претр-

пане ормарима и лустерима, гдје Јелчићеве јунаци – протагонисти хрватске прошлости (и садашњости) – немају никаква утјецаја на смјену супротстављених силница свјетла и мрака.

Метафору свијета обнављајућег бесмисла прогоњеног идејом среће која непрекидно замало измиче, глумци Наташа Дангубић, Ана Марас Хармандер, Маја Посавец, Марко Маковичић, Јерко Марчић, Никша Бутијер, Карло Млинар и Озрен Опачић артикулирају непрестаном немогућношћу довршавања сценских акција, напрасно прекиданих емотивних превирања, наглих промјена смјерова и фокуса, обично узрокованих неким вањским фактором – примјерице, звуком лупања или куцања. Стално у пози напетоста ишчекивања, час подсећајући на играче а час на навијаче исте, животне утакмице, друштвеним приликама и неприликама крећу се попут грчкога кора који се непрестано шири и скупља коментирајући догађања мелодраматичним гестама.

Прича угрубо прати живот једне дјевојчице (утјеловљује ју Наташа Дангубић), чије је одрастање симболична преслика сазријевања хрватске државе. Нераскидива спона особнога и политичкога елемента у потрази за срећом преиспитује се у комплексним односима унутар обитељи и изван ње уз повијесне трансформације које је Хрватска прошла у протеклих нешто више од стотињак година.

На кључно проблемско питање је ли ово гдје се данас Хрватска налази уопће срећа, представа одговара изазовом, пјесмом српског пјесника Душана Радовића „Освајање среће”, и поруком: Остали смо сами, с Надом.

Аутор: Е.К./Хина
Извор: portal.hr

СТРУЧНИ ТИМ ФЕСТИВАЛА

САВЕТ ФЕСТИВАЛА

др Душко Љуштина, менаџер у култури
(Загреб, Хрватска)

Василка Бумбарова, театролошкиња
(Софија, Бугарска)

мр Милош Латиновић, драмски писац и
књижевник (Београд, Србија)

мр Дејан Лилић, првак Драмског театра
(Скопље, Северна Македонија)

др Мирослав Радоњић, театролог
(Нови Сад, Србија)

мр Драгана Сотировски, туризмолошкиња,
градоначелница Ниша

мр Спасоје Ж. Миловановић, театролог,
управник Народног позоришта Ниш

СЕЛЕКТОР ФЕСТИВАЛА

проф. др Влатко Илић

КОСЕЛЕКТОР ФЕСТИВАЛА

мр Спасоје Ж. Миловановић

СТРУЧНИ ЖИРИ

Проф. др Ненад Новаковић, експерт за
електронске медије и менаџмент у култури
(БиХ)

Проф. мр Жанина Мирчевска,
драматуршкиња, драматичарка и
професорица на УЛ АПРФТ (Словенија)

Татјана Радишић, костимографкиња (Србија)

Душан Ковачевић, глумац и уметнички
директор ЈУ Градског позоришта у
Подгорици (Црна Гора)

Васил Василев, редитељ и управник
позоришта „Иван Радоев”у Плевену (Бугарска)

КРИТИЧАРИ - ОКРУГЛИ СТО КРИТИКЕ

Проф. др Миливоје Млађеновић, Сомбор,
писац и театролог

Др Дејан Петковић, Ниш, театролог

Зорана Краљ, Подгорица, позоришна
продуценткиња

Наташа Гвозденовић, Нови Сад, новинарка и
позоришна критичарка

Др Сашо Огненовски, Битољ, позоришни
критичар

МОДЕРАТОРИ ОКРУГЛОГ СТОЛА КРИТИКЕ

Оливера Милошевић, новинарка и
театролошкиња, Београд

Бојан Муњин, новинар и позоришни
критичар, Загреб

ЖИРИ НОВИНАРА

Татјана Њежић, Блиц

Соња Тодоровић Шегрт, Радио Београд 2

Миљана Николић, Белами

НАГРАДЕ

Награда за најбољу представу – 1 награда;

Награда за режију – 1 награда;

Награда за глумачко остварење: 4 награде:

• најбоља женска улога – 1 награда;

• најбоља мушка улога – 1 награда;

• награда за најбољу младу глумицу – 1
награда;

• награда за најбољег младог глумца – 1
награда;

Награда за сценографско остварење – 1
награда;

Награда за костимографско остварење – 1
награда;

Награда за оригиналну сценску музику – 1
награда;

Награда за сценски покрет – 1 награда;

Награда округлог стола критике – 1 награда;

Специјална награда – 1 награда;

Награда жирија новинара – 1 награда.

ОСНИВАЧИ
ФЕСТИВАЛА

Град Ниш

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
НИШ

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
КУЛТУРЕ И
ИНФОРМИСАЊА

ПОКРОВИТЕЉ
ФЕСТИВАЛА

Председник Републике Србије

ПРИЈАТЕЉИ
ФЕСТИВАЛА

МЕДИЈСКИ
ПОКРОВИТЕЉИ

МЕДИЈСКА ПОДРШКА
ФЕСТИВАЛА

Издавач: Народно позориште Ниш • За издавача: Спасоје Ж. Миловановић
Редакција: Јована Станковић, Саша Јовановић, Љубица Јоцић, Миљана Николић • Фото: Иван Васић
Штампа: Boom basic doo, Niš • Тираж: 50 примерака
Народно позориште Ниш • Синђелићев трг бб, 18.000 Ниш, Србија
Веб сајт: www.narodnopozeristenis.rs • Фејсбук страница: <https://www.facebook.com/NiskoNarodnoPozoriste/>
E-mail: npnis@narodnopozeristenis.rs • direktor@narodnopozeristenis.rs
uprava@narodnopozeristenis.rs • marketing@narodnopozeristenis.rs